

Notat om den reviderede østaf tale

Status for EU-udvidelsen

Med EU's udvidelse den 1. maj 2004 åbnede Danmark sit arbejdsmarked for borgere og virksomheder fra de nye EU-lande. Den danske overgangsordning sikrede, at arbejdstagere fra de nye EU-lande kunne arbejde i Danmark, hvis de havde en opholds- og arbejdstilladelse. Formålet med overgangsordningen var at sikre arbejdstagere fra de nye EU-lande samme løn- og arbejdsvilkår som deres danske kolleger i tilsvarende job.

Den danske overgangsordning blev justeret den 5. april 2006. Blandt andet fik overenskomstdækkede virksomheder nu mulighed for at få en forhåndsgodkendelse til at ansætte arbejdstagere fra de nye EU-lande, sådan at arbejdstagerne kunne starte med at arbejde uden forudgående sagsbehandling i Udlændingestyrelsen.

Justeringen af overgangsordningen har medvirket til at øge tilgangen af arbejdstagere fra de nye EU-lande, uden at det er gået ud over balancen på arbejdsmarkedet. Tværtimod har arbejdstagere fra de nye EU-lande været med til at imødegå flaskehalse og sikre vækst og beskæftigelse herhjemme.

Baggrund for den nye aftale:

Forligspartierne bag Østaf talem har med udgangspunkt i den aktuelle arbejdsmarkedssituation ønsket at gøre det lettere for arbejdstagere fra de nye EU-lande at komme hertil og bidrage til vækst og beskæftigelse. Samtidig har partierne ønsket at sikre, at myndighederne får bedre muligheder for at kontrollere, at arbejdet foregår på ordnede vilkår.

Forligspartierne har med aftalen ønsket at tilgodese følgende forhold:

- At virksomhedernes kan få den nødvendige arbejdskraft,
- At arbejdsmarkedet gradvist kan tilpasse sig en situation uden overgangsregler.
- At østarbejdere ansættes på samme ordentlige vilkår (løn, arbejdsmiljø, mv.) som danskere.
- At arbejdsmarkedet ikke opdeles i et A- og B-hold.
- At parter og myndigheder på arbejdsmarkedet har et tilstrækkeligt grundlag at kontrollere arbejdstagernes forhold på
- At forebygge snyd og utilsigtet brug af sociale ydelser.

Den nye aftale indeholder følgende konkrete forslag:

1. Reviderede overgangsregler for arbejdstagere fra de nye EU-lande,

- Alle arbejdstagere fra de nye EU-lande, som er omfattet af en overenskomst, bliver fremover undtaget fra kravet om en opholds- og arbejdstilladelse. Det skal fra starten kunne dokumenteres at personen er ansat på overenskomst. Forslaget gælder også højtuddannede forskere, undervisere og specialister, der ansættes i funktioner, som sædvanligvis er reguleret via individuelle ansættelseskontrakter.
- Arbejdstagere fra de nye EU-lande, der opholder sig mere end 3 måneder i landet skal have et registreringsbevis hos statsforvaltningerne. Statsforvaltningerne skal se dokumentation for, at ansættelsesforholdet er dækket af en overenskomst.
- Efter mere end 12 måneders sammenhængende lovlig beskæftigelse i Danmark bliver arbejdstagere fra de nye EU-lande sidestillet med borgere fra de øvrige EU-lande.

- For arbejdstagere fra de nye EU-lande, der bliver ansat i ikke-overenskomstdækket arbejde gælder de eksisterende regler med krav om opholds- og arbejdstilladelse. Sagsbehandlingstiden vil dog blive søgt nedbragt.

2. Øget overvågning

- Arbejdsmarkedsstyrelsen etablerer et nyt overvågningssystem, der gør det muligt løbende at følge tilgangen af udenlandsk arbejdskraft til det danske arbejdsmarked. Overvågningssystemet baseres på oplysninger fra statsforvaltningernes register og fra Udlændingesservice.

3. Styrket kontrol

- Skatteministeriet, Økonomi- og Erhvervsministeriet og Beskæftigelsesministeriet opretter et fælles register over udenlandske virksomheder og udstationerede i Danmark. Formålet er at få en bedre overvågning af arbejdsmiljøforhold, illegalt arbejde og moms- og skattebetalinger.
- Arbejdstilsynet gennemfører fremover uvarslede screeningsbesøg og tilpassede tilsyn med udenlandske bygge- og anlægsvirksomheder. Der planlægges mindst fire årlige kontrolaktioner i 2008 og 2009.
- I tilfælde, hvor der er risiko for at virksomheden hurtigt forlader landet – har Arbejdstilsynet mulighed for at gennemføre tilpasset tilsyn uden forudgående varsling.
- SKAT vil i 2008 have fokus på skatte- og momsbetalinger for udenlandske virksomheder, udstationerede/arbejdsudlejede og udenlandske selvstændige (arme/ben-virksomheder). SKAT planlægger mindst fire kontrolaktioner målrettet bl.a. udenlandske virksomheder i 2008.
- Indsatsen mod illegalt arbejde bliver styrket i de nye politikredse. Politiets fremtidige indsats vil bl.a. omfatte kontrol med brug af udenlandske chauffører eksempelvis i forbindelse med cabotagekørsel.
- Politikredsene foretager efterretningsbaserede aktioner mod illegalt arbejde. Det sker på baggrund af en systematisk indsamling, bearbejdning og analyse af oplysninger om illegalt arbejde.
- Udlændingesservice gennemfører stikprøvekontroller af, om arbejdstagere fra EU-10 ansat på ikke-overenskomstdækkede virksomheder overholder betingelserne for opholds- og arbejdstilladelse. Ved konkret mistanke kan politiet gennemføre kontrol på bestemte virksomheder.
- Der bliver desuden gennemført særlige kontrolaktioner rettet mod illegalt arbejde i et samarbejde mellem relevante myndigheder.

4. Parternes rolle

- Arbejdsmarkedets parter spiller fortsat en central rolle i at sikre ordnede vilkår på det danske arbejdsmarked. Det gælder også i forhold til udenlandske virksomheder, der udstationerer medarbejdere i Danmark.
- Arbejdsmarkedets parter får, inden for de rammer, der fastlægges af EU-retten og persondataloven, adgang til oplysninger om udenlandske virksomheders navn, forretningsadresse i hjemlandet, kontaktperson i Danmark, branche og aktiviteter i Danmark.

- Uenigheder om tolkningen af gældende overenskomster skal afklares i det fagretlige system. Det gælder også udenlandske statsborgere udstationeret i Danmark på udenlandske virksomheder, der er omfattet af en dansk overenskomst.
- Hvis en udenlandsk arbejdsgiver idømmes bod, efterbetaling og/eller godtgørelse for overtrædelse af en gældende overenskomst, kan dommen gennemføres i virksomhedens hjemland via de nationale domstole.

5. Forbedret information om vilkår og regler på det danske arbejdsmarked

- Der oprettes en pulje, der er øremærket til information om forholdene på det danske arbejdsmarked og de regler og betingelser, man som udenlandsk arbejdstager eller tjenesteyder skal være opmærksom på.
- Hjemmesiden ”posting.dk”, bliver opdateret. Det samme gælder pjecen ”Working in Denmark – a guide to the Danish labour market” og ”Manualen om regler for ophold og arbejde i Danmark”.

6. Løbende analyser af udviklingen på arbejdsmarkedet

- Beskæftigelsesministeriet tager initiativ til at gennemføre analyser af udfordringerne på det danske arbejdsmarked i forbindelse med EU-udvidelsen og øget mobilitet.

7. Sociale ydelser

- Ændringen af overgangsreglerne betyder, at arbejdstagere fra de nye EU-lande, som bliver ledige og bliver i Danmark for at søge arbejde, har ret til arbejdsløshedsdagpenge eller kontanthjælp, hvis de i øvrigt opfylder betingelserne herfor. Dermed vil statsborgere fra de nye EU-lande være sidestillet med statsborgere fra de øvrige EU-lande.
- Arbejdsdirektoratet følger udviklingen og sikrer kontrol med tildelingen af ydelser til arbejdstagere fra nye EU-lande.